

פרק רביעי

פרק האחדות והשלום, הנקרא

טאמר "תקנת ישראל"

במבואר בספר הקדוש אוהב ישראל לרבינו הקדוש טאפמא וצ"ל בהקדמה, כי מספר 'אוהב ישראל' הוא כמספר 'תקנה', להורות כי רק הוא הוא תקנתן של ישראל ולא זולת.

- א -

במדרש איכה [רבה ג, ב] בפסוק "בילה בשרי ועורי שבר עצמותי" [איכה ג, ד], 'בילה בשרי' - זה ציבור, 'ועורי' - זה סנהדרין, כשם שהעור חופה על הבשר כך סנהדרין חופין על ישראל. 'שבר עצמותי' - עיצומי, בני אדם שהיו כבני העצומים, עכ"ל המדרש. והוא פלא, איך דרשו חז"ל טקרא זה על ציבור ועל סנהדרין ואנשים גדולים ועצומים שבישראל, ומה רצו בזה?

אך האיר ה' עיני להבין עומק כוונתם, ללמד בזה מוסר השכל איך להתנהג עם הציבור שיגיעו להצלחה ולברכה, ומה הוא החיוב של המנהיגים כלפי העם, איך להנהיגם ולנחותם בדרך האמת להגיעם אל שלימות האמיתי בכל העניינים. ואקדים מה שראיתי לשני נביאים שמתנבאים בסגנון אחד בפירוש פסוק זה שהצגתי בראש דברי, הלוא המה החכם המופלא מר"ה שלמה וירנא בספרו שבט יהודא [ע' קיד] (בעל קורא הדורות, שהיה חי באיטאליא לפני שלש מאות שנה), והחכם רבינו בעל מהר"ם שיף כדרשותיו לפרשת דברים (הנספח לש"ס חולין) שדקדקו בפסוק שאמר 'בילה בשרי ועורי ושבר עצמותי' שהוא בלא סדר, כי תחילה הוא העור ואח"כ בשר ואח"כ העצמות, וא"כ היה לו להתחיל מן העור וללכת לצד פנים - בילה עורי ובשרי ושבר עצמותי, או להתחיל מן העצמות ולצאת לצד חוץ, היינו שבר עצמותי ובילה בשרי ועורי, אבל עתה אין סדר למו. ודחקו לפרש דהפסוק רצה לומר שהנגע עומד באמצע והוא בבשר ופעמים יוצאת לחוץ, והו' אומרו 'ועורי' שיצאה לעור, ופעמים נכנסת יותר לפנים, והו' 'ושבר עצמותי', ולפעמים יוצאת ונכנסת לחוץ ולפנים, עכ"ד. אבל עדין צריכין למודעי, מה היתה כוונת המקונן בזה שצייר המכה באופן זה דווקא שהתחילה מאמצע והולכת ומתפשטת לצדדים לחוץ ולפנים, ולמה לא צייר שהתחילה מן העור ונכנסת אל הבשר ומשם לעצמות, כאשר מצינו כן במקרא [ויקרא יג, ב] "אדם כי יהיה בעור בשרו וטר, או שהתחילה מעצמות והתפשטה לצד חוץ אל העור, שיהיה עכ"פ כסדר, ולמה כיוון המקונן לצייר דווקא באופן הנ"ל. ...

ונראה לי דכוונה מיוחדת היתה לו בזה, לרמוז מה היה הסיבה שאבדנו את ארצנו והרב בית מקדשנו וגלינו מאדמתנו, אף שהיינו אומה חזקה ואימתנו היתה מוטלת על כל יושבי

הארץ, כמאמר המקונן [איכה ד, יב] "לא האמינו מלכי ארץ וכל יושבי תבל כי יבוא צר ואויב בשערי ירושלים", רק החסרון האחדות בעם הישראלי גרמה לנו את החורבן, כי אילו היינו באחדות ובאגודה אחת בלי פירוד לא היה אומה בעולם שהיה יכול לכבוש ארצנו מידינו, רק פרצה המכה באמצעותנו ע"י פירוד הלבבות שנעשה בחיק ישראל, שנהייתה בתוכנו מפלגות שונות ולחמו זה בזה, מה שזה בונה זה סותר ואין סדרים לפי, כמבואר בקורות ימי חיינו מעת הזאת, ונרמז בקצרה בש"ס ומדרש [איכ"ר א, לא], נמצא דיצאה המכה אז מאמצע, מאמצעות ישראל בעצמה, ויצאה לחץ ולפנים, עד שע"י שנהרס היסוד בחיק ישראל עצמה, עי"ז היה יכולת ביד האויבים מבחוץ לבוא עליהם ולכובשם, והיתה להם המלחמה לפנים ולאחור. וזה שקונן הנביא 'בילה בשרי', היינו שהמכה בא מאמצע ישראל עצמם, וכמו שאמר הכתוב [ישעיה טט, יז] "טהרסיך ומחריכיך ממך יצא", ע"י אי הסדרים שנתהווה במחנה ישראל, וזה היה הגורם שפרצה המכה אח"כ לפנים ולאחור, וזהו 'עורי' שהוא מבחוץ, ושיבר עצמותי' שהוא מבפנים. וזהו נמי כוונת המדרש 'בילה בשרי זה ציבור', היינו שפרצה המכה בציבור הישראלי עצמה שנקרעה לקרעים וכתות ומפלגות שונות עם שיטות ואידעאלאגים שונות, וכל כת לחמה בעד 'אידעאלאניע' שלה, וכת שכנגדה בעד שלה, ולחמו זה את זה, וכך פסקה כל סדר ומשטר בארץ ואין סדרים לפי, ורק צרות וצלמוות העירו בזה בכל מחנות ישראל, ודין גרמא שהאויב בא מבחוץ וכלה את הכל.

וזה ג"כ מה שאמר המדרש 'עורי זה סנהדרין כשם שהעור חופה על הבשר כך סנהדרין חופין על ישראל', רצו לומר בזה דחוב הסנהדרין בתור מנהיגי העם הוא לאחד את כל העם הישראלי להיותן באחדות ובאגודה אחת, כשם שהעור מאחד את כל חלקי הבשר וחופה אותה להיות אחד, כך יהיו הרועים משתדלים בכל עוז לאחד את כל חלקי העם שיהיו באגודה אחת, ואז יהיה קיום לעם הישראלי ויפרחו ויציצו עד רום המעלה ואין שטן ואין פגע רע. אבל אם הרועים לא ישגיחו על זה לאחד אותם להיותם באחדות, אז יגרמו בזה שיפרוץ המכה בציבור ותצא גם אליהם ושיאבדו השפעתם עליהם ויהרס היסוד ותכלה ותבלה את הכל, והיינו 'בילה בשרי זה הציבור', ואח"כ 'עורי' היינו שגם הסנהדרין יאבדו את מקומם, ואח"כ 'ושיבר כל עצמותי אלו עצומי בני אדם', היינו שהיו בעם אנשים גדולים ועצומים שהיו עתידים להועיל להאומה, ג"כ ישברו ויאבדו מבלי להביא איזה תועלת להדר. וכן היה באמת בעת הזאת, ודין גרמא בניקין והחורבן והגלות, וזה גם הגורם לאריכות הגלות בעזותותינו הרבים, מפאת חסרון האחדות בינינו, כי עדיין השטן מרקד בינינו, ועתידין הרועים ליתן את הדין על זה, יען שאינם משתדלים לאחד את כל עם הישראלי באגודה אחת, וכי רק זה לבד התרופה למכותינו כידוע מחז"ל.

1. וזה לשון רבינו קדוש ה', רבינו רבי שלום, סוף פרק כז): ודע מה שמסיק [במס' ד"א שעפטל בן רבינו השלי"ה, בוי העמודים] [עמוד זוטא, פרק השלום הלכה כ] אמר רבי יהושע בן